

YOLSUZLUK ALGI ARAŞTIRMASI

Özel Sektör Araştırma Sonuçları

Araştırma Kurgusu

Araştırmanın amacı:

İş dünyası nezdinde etik, itibar ve yolsuzluk gibi kavramların nasıl algılandığını ölçmektir.

Araştırmada ayrıca şirket çalışanları ile etik politikaları ve kültürü oluşturan, izleyen yöneticiler arasındaki algı benzerlikleri ve farklılıkları değerlendirilmektedir.

Görüşme yöntemi ve zamanı:

Görüşmeler TEİD tarafından hazırlanan anket linki üzerinden Mart-Mayıs 2016 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Hedef kitle:

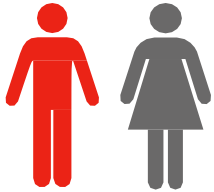
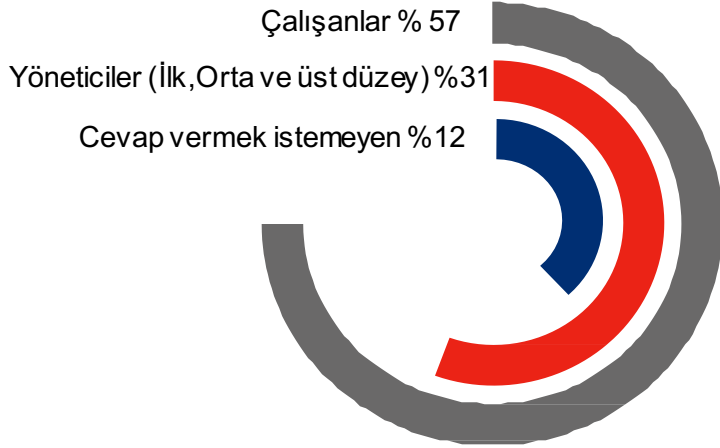
Türkiye'nin en büyük ilk 500 kurumu ve TEİD (Etik ve İtibar Derneği) Üyeleri

Araştırma raporu, TEİD'in 2015 senesinde gerçekleştirdiği araştırma sonuçları ile karşılaştırmalı hazırlanmıştır.

Kimlerle Görüştük?

Cevap veren özel sektör çalışanlarının profili

2015

Ortalama
yaş

38,4

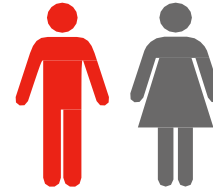
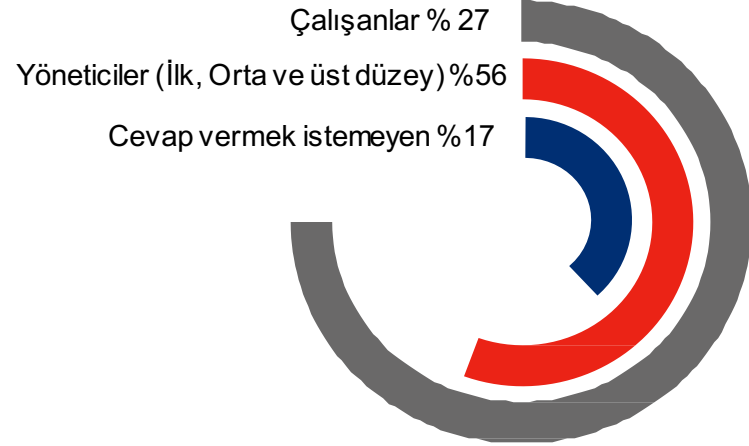
%74

%22

*4% cevap vermek istemeyen

Baz: 802

2016

Ortalama
yaş

38,4

%72

%25

*3% cevap vermek istemeyen

Baz: 356

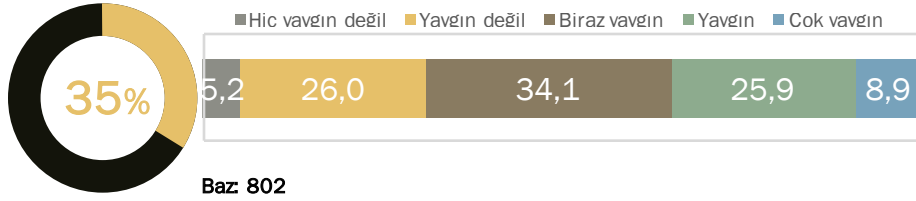

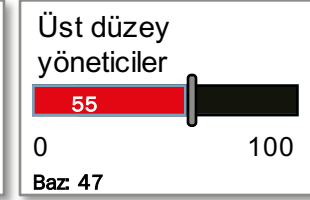
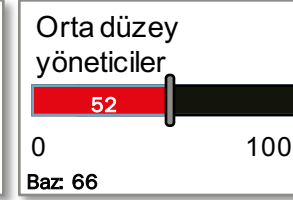
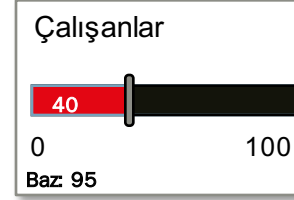
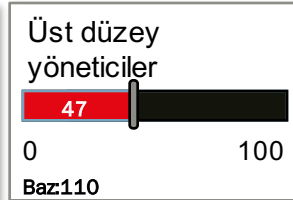
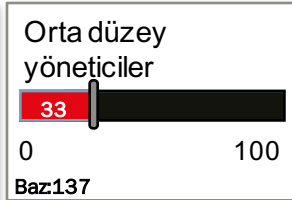
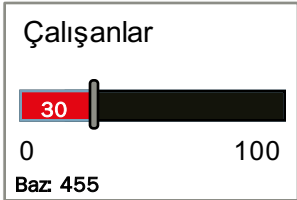
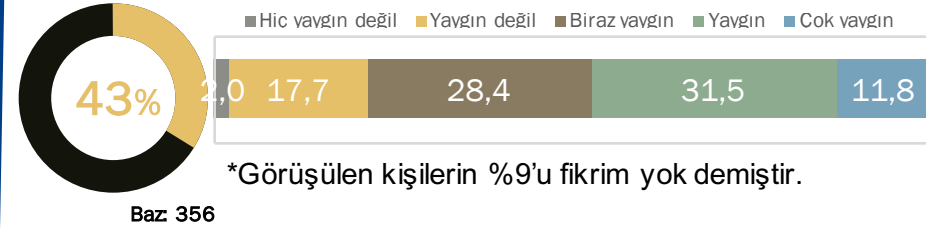
Özel Sektörde Yolsuzluk Algısı

Özel Sektörde Yolsuzluk Ne Kadar Yaygın?

2015

2016

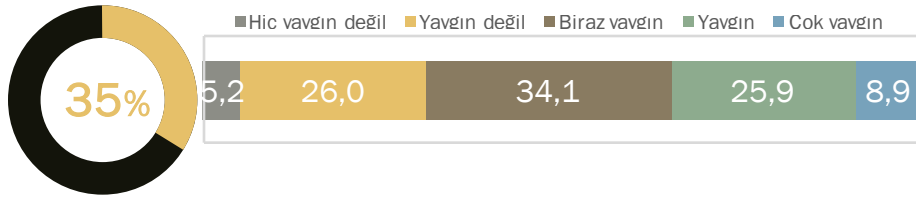
S1. Özel sektör içerisinde yaşanan etik dışı davranışların, yolsuzluk vakalarının ne ölçüde yaygın olduğuna inanıyorsunuz?

Özel Sektörde Etik Dışı Hareketler Nerede?

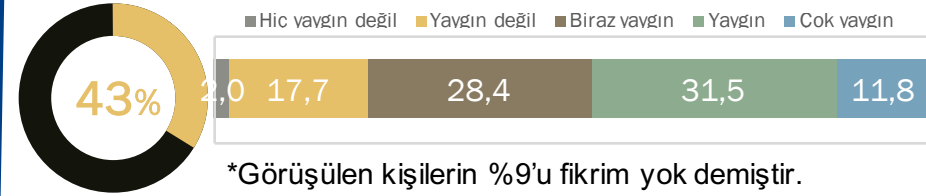
Özel Sektörde Yolsuzluk Ne Kadar Yaygın?

Farklı Kurumlarla Karşılaştırmalı Sonuçlar

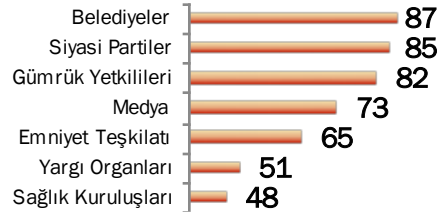
2015

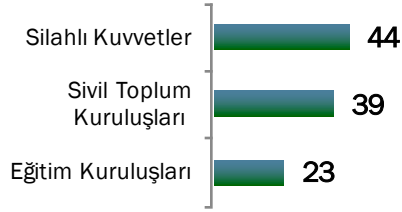
2016

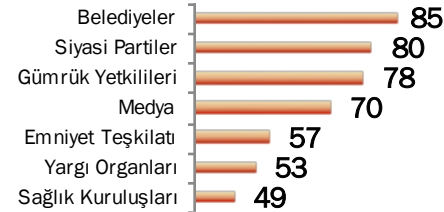
↑ Özel sektöre kıyasla **daha çok** yaygın

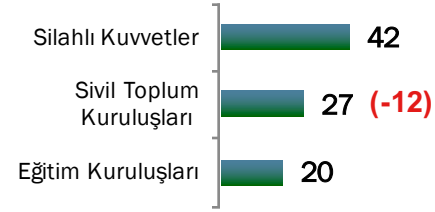
↓ Özel sektöre kıyasla **daha az** yaygın

↑ Özel sektöre kıyasla **daha çok** yaygın

↓ Özel sektöre kıyasla **daha az** yaygın

Baz: 802

Baz: 356

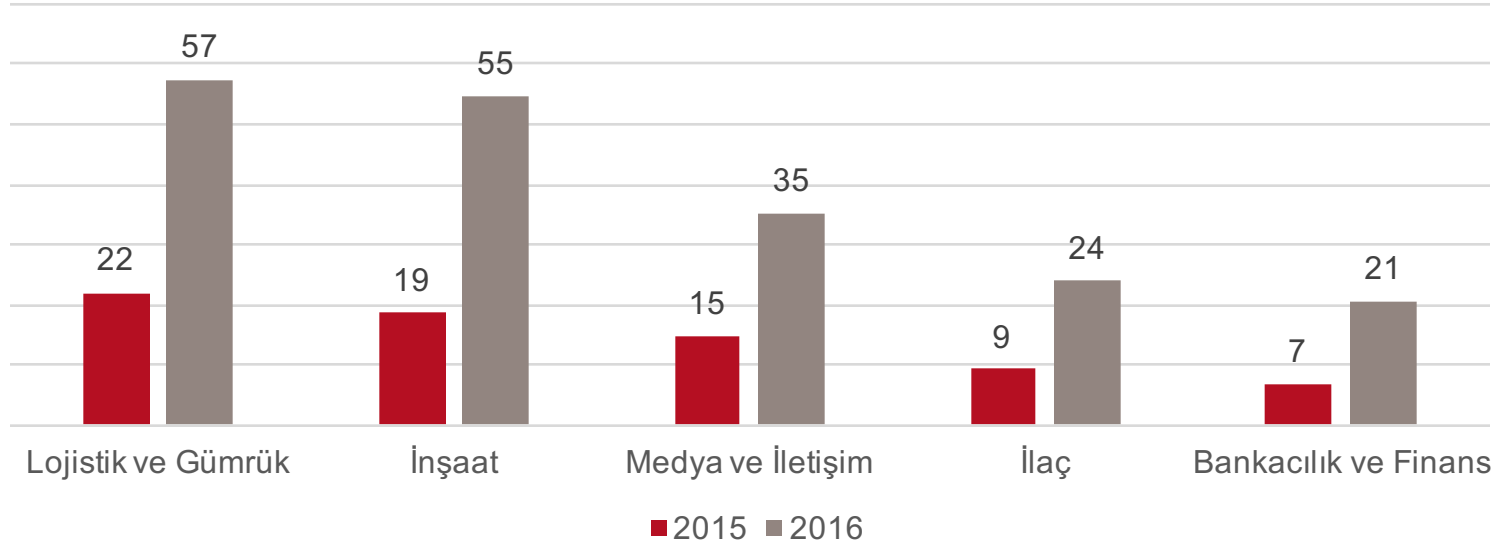
S1. Özel sektör içerisinde yaşanan etik dışı davranışların, yolsuzluk vakalarının ne ölçüde yaygın olduğuna inanıyorsunuz?

S1a. Aşağıda belirtilen kurumları incelediğinizde yaşanan etik dışı davranışların, yolsuzluk vakalarının ilgili kurumlarda özel sektöre kıyasla ne ölçüde yaygın olduğuna inanıyorsunuz?

Sektörlere Göre Yolsuzluk Algısı (%)

Sektör Bazlı Sonuçlar

 Yolsuzluğun **en çok** yaygın olduğu düşünülen sektörler

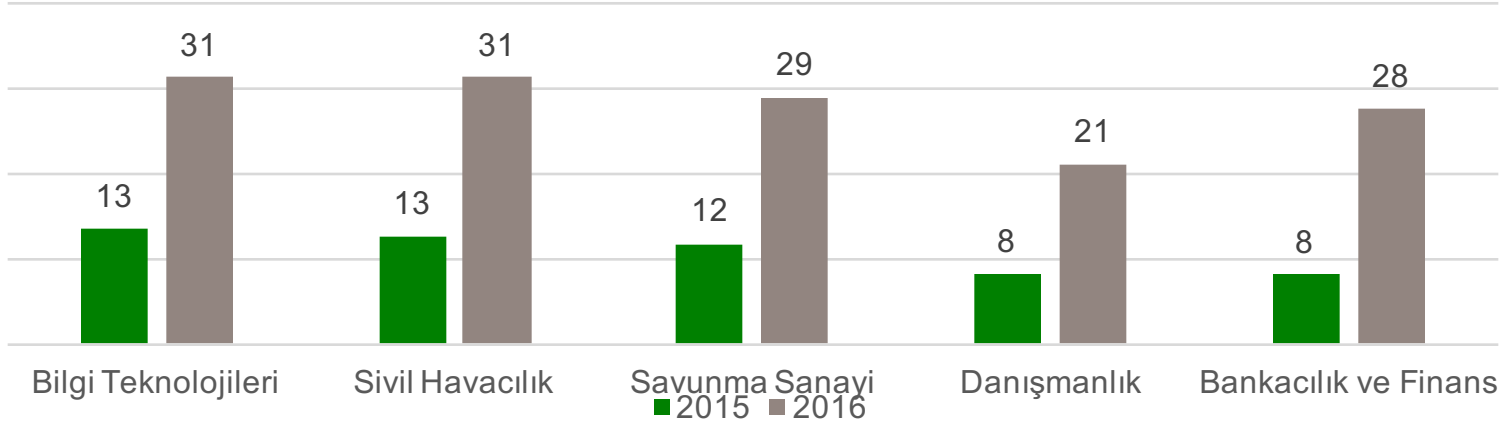

S1a. Aşağıda belirtilen kurumları incelediğinizde yaşanan etik dışı davranışların, yolsuzluk vakalarının ilgili kurumlarda özel sektöre kıyasla ne ölçüde yaygın olduğuna inanıyorsunuz

Sektörlere Göre Yolsuzluk Algısı (%)

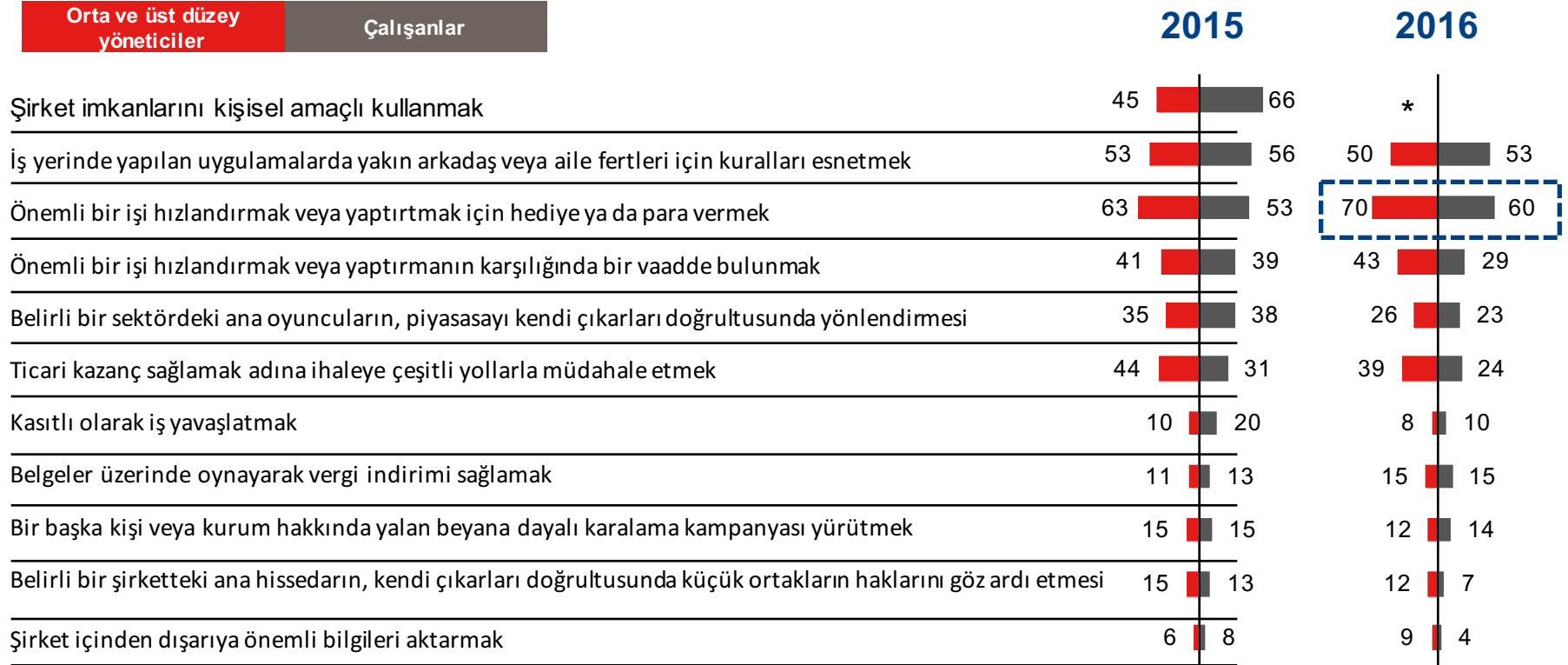
Sektör Bazlı Sonuçlar

Yolsuzluğun (özel sektöre kıyasla) **en az** yaygın olduğu düşünölen sektörler

S1a. Aşağıda belirtilen kurumları incelediğinizde yaşanan etik dışı davranışların, yolsuzluk vakalarının ilgili kurumlarda özel sektöre kıyasla ne ölçüde yaygın olduğuna inanıyorsunuz

Özel sektörde en çok karşılaşılan etik dışı davranışlar (%)

*İlgili kriter 2016 senesinde sorulmamıştır.

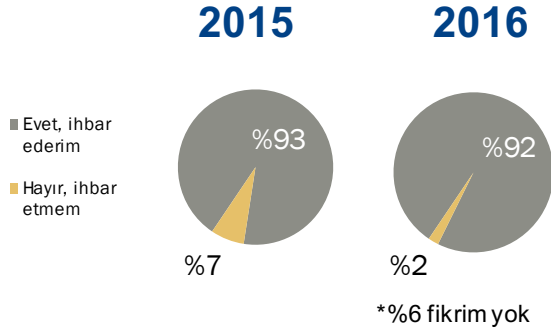
S1a. Aşağıda belirtilen kurumları incelediğinizde yaşanan etik dışı davranışların, yolsuzluk vakalarının ilgili kurumlarda özel sektöre kıyasla ne ölçüde yaygın olduğuna inanıyorsunuz

İhbar Mekanizması: Nasıl? Neden?

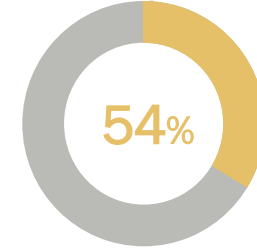
Özel sektör çalışanlarının etik dışı davranışlarda ihbar süreci

Eğer şirketinizde **etik dışı davranış** sergileyen bir çalışan görürseniz ilgili mecralara ihbar eder misiniz?

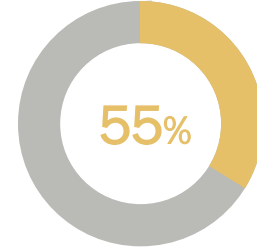

Tedirgin olmadan ihbar edebileceğine inananlar

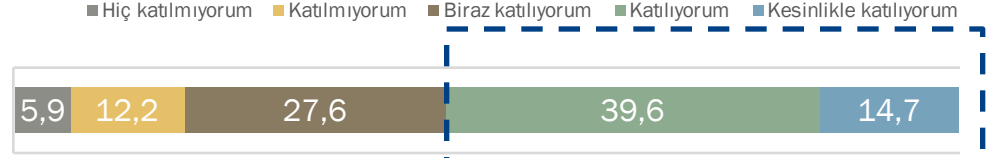
2015

2016

2015

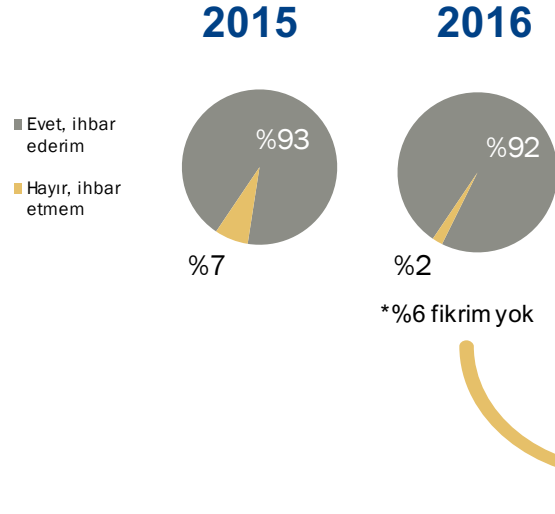
2016

S9. Eğer şirketinizde etik dışı davranış sergileyen bir çalışan görürseniz ilgili mecralara ihbar eder misiniz?

S10. Şirketiniz çalışanlarının, etik dışı davranış veya yolsuzluğu, ilgili mercilere tedirgin olmadan ihbar ve şikayet edebileceğine ne derece katılıyorsunuz?

Özel sektör çalışanlarının etik dışı davranışlarda ihbar süreci

Eğer şirketinizde **etik dışı davranış** sergileyen bir çalışan görürseniz ilgili mecralara ihbar eder misiniz?

	2015	2016
▪ Bölüm Yöneticisi	(58,0%)	(57,6%)
▪ Etik ve Uyum Yöneticisi	(41,7%)	(47,8%)
▪ İnsan Kaynakları	(37,9%)	(34,5%)
▪ Şikayet ve Danışma Hattı	(23,3%)	(31,7%)
▪ Konuyla İlgili Dernekler	(4,0%)	(3,5%)

	2015	2016
▪ Sonuç vereceğini düşünmüyorum	(44,4%)	(31,3%)
▪ Kimliğimin ifşa edilmesinde ve sonuçlarından korkarım	(40,0%)	(31,3%)
▪ Yasal ihbar mekanizmaları yetersiz olduğunu düşünüyorum	(24,0%)	(12,5%)
▪ Ödüllendirildiğim bir sistem bulunmamaktadır	(6,0%)	(6,3%)
▪ Sektörde yolsuzluk yaygın, herkes öyle iş yapıyor	(6,0%)	(9,4%)
▪ Bilmiyorum	(16,0%)	(37,5%)

S9. Eğer şirketinizde etik dışı davranış sergileyen bir çalışan görürseniz ilgili mecralara ihbar eder misiniz?

S9a. Hangi iletişim kaynaklarını kullanmayı tercih edeceğinizi lütfen belirtebilir misiniz?

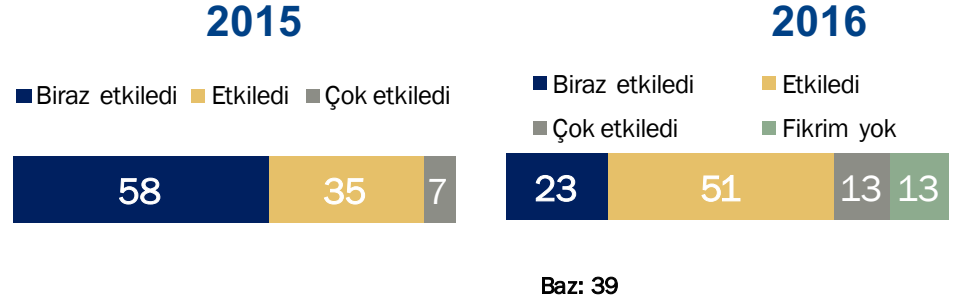
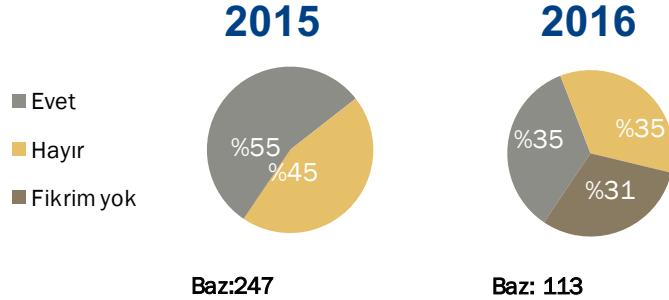
S9b. Yolsuzluğu ihbar etmeme sebebinizi lütfen belirtebilir misiniz?

Etik dışı davranışlardan etkilenme (%)

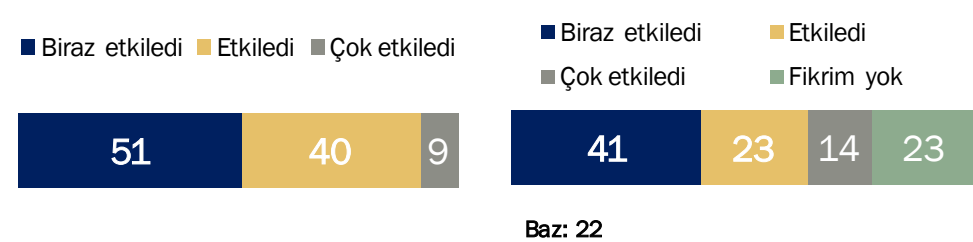
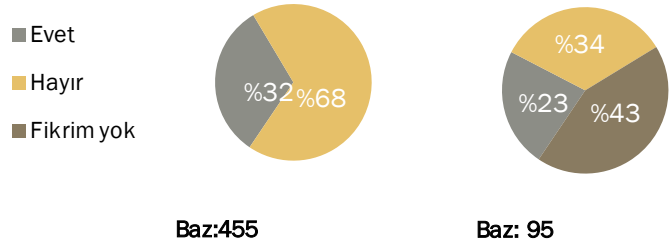
Geçmişte rakiplerinizin yaptığı etik dışı davranış veya yolsuzluklardan dolayı, şirketinizin veya kendinizin zarara uğradığınızı mı?

Bu durum şirketinizi veya kendinizi ne derece etkiledi?

Orta ve Üst Düzey
Yöneticiler

Çalışanlar

S12. Geçmişte rakiplerinizin yaptığı etik dışı davranış veya yolsuzluklardan dolayı, iş hayatında şirketinizin veya kendinizin zarara uğradığınızı düşünüyor musunuz?

Rakibin Etik dışı davranışı karşısında yapılanlar

35% (34%)
Yargı organlarına ihbar ederim

19% (16%)
Hukuki işlemler için kanıt toplamaya başlarım

24% (28%)
Rakip şirketin ilgili birimlerine şikayet ederim

6% (5%)
Sosyal medyada paylaşırım

Kırmızı renkle belirtilen yüzdeler 2016 değerleridir

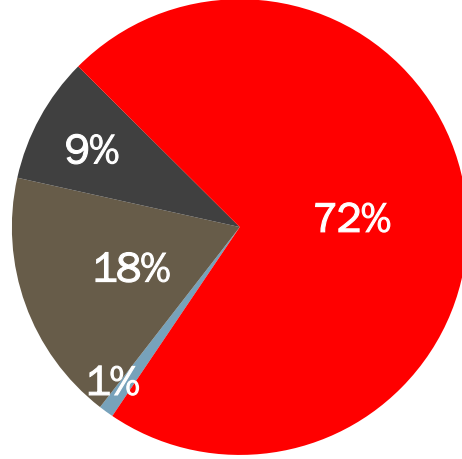
*2016 senesinde görüşülen kişilerin **31%**'i «bilmiyorum» , **7%**'si ise «hiçbir şey yapmam» şeklinde cevap vermiştir.

Özel Sektörde Yolsuzluğun Etkisi

Yolsuzluk Yaptığı Açığa Çıkan Şirketin Gelecekte Yaşayacağı Durum

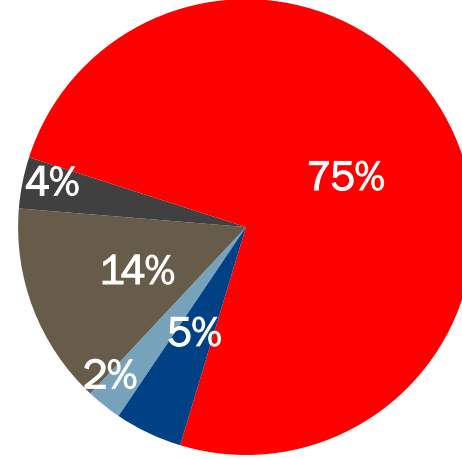
2015

- İtibarını kaybetmez ancak pazarını kaybeder.
- İtibarını kaybeder ancak pazarını kaybetmez.
- İtibarını da pazarını da kaybetmez.
- İtibarını da pazarını da kaybeder.

Baz: 802

2016

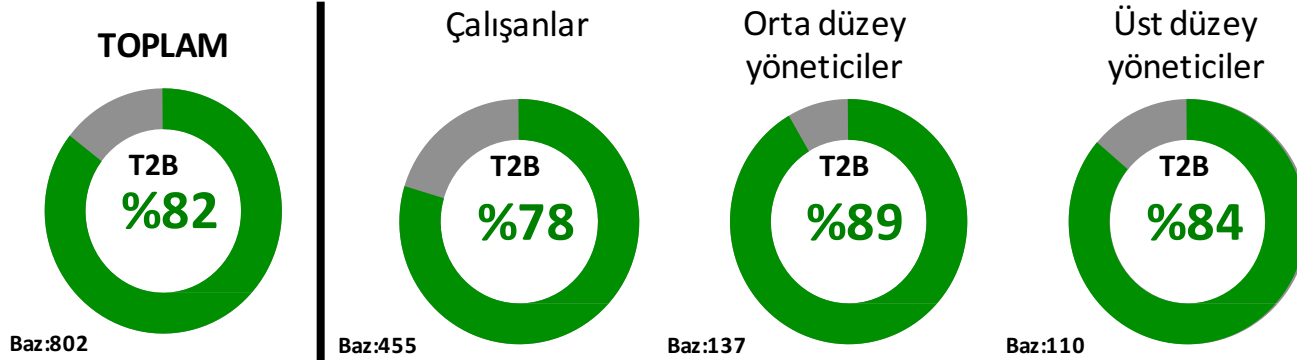
Baz: 356

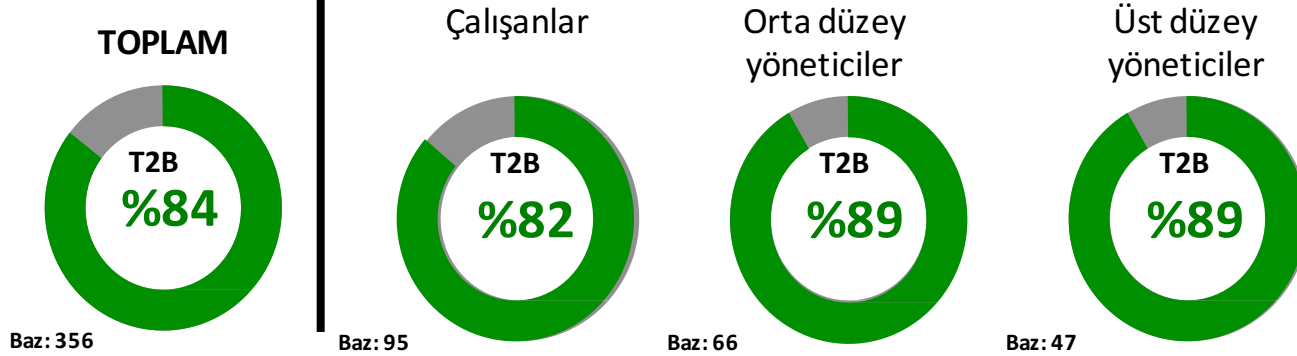
S14. Size göre yolsuzluk yaşayan bir şirket için yolsuzluğun açığa çıktığı an itibarıyla aşağıdaki ifadelerden hangisi daha uygundur?

«Daha önce yolsuzlukla anılmış bir şirkette çalışmayı asla tercih etmem»

2015

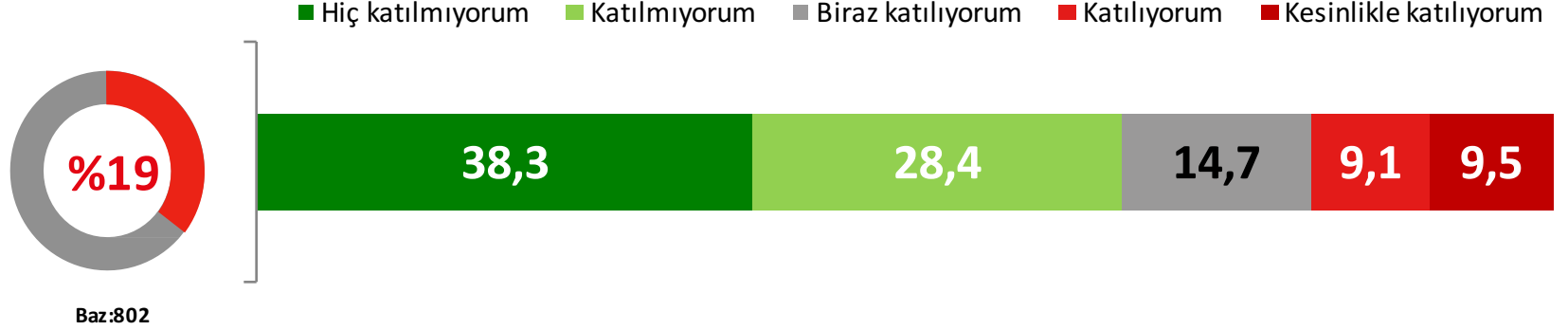
2016

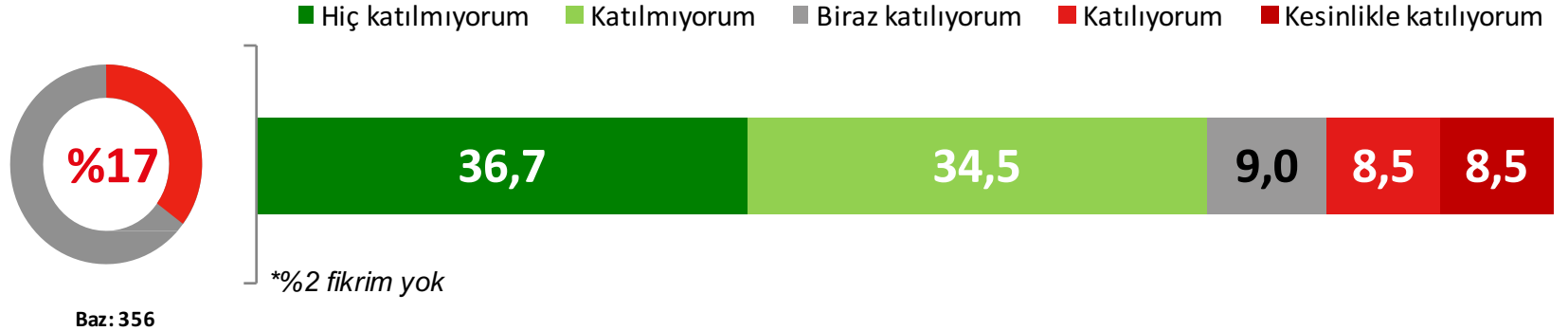
S14. Size göre yolsuzluk yaşayan bir şirket için yolsuzluğun açığa çıktığı an itibarıyla aşağıdaki ifadelerden hangisi daha uygundur?

«Daha önce yolsuzlukla anılmış bir şirkette çalışmayı maaşı iyi olması durumunda tercih edebilirim»

2015

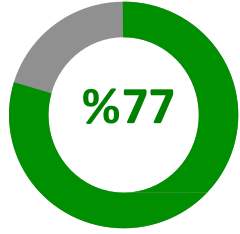
2016

S14. Size göre yolsuzluk yaşayan bir şirket için yolsuzluğun açığa çıktığı an itibarıyla aşağıdaki ifadelerden hangisi daha uygundur?

«Daha önce yolsuzlukla anılmış üst düzey yöneticilere sahip bir şirkette çalışmayı asla tercih etmem»

2015

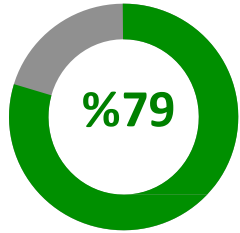

Baz:802

■ Hiç katılmıyorum ■ Katılmıyorum ■ Biraz katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kesinlikle katılıyorum

2016

Baz: 356

■ Hiç katılmıyorum ■ Katılmıyorum ■ Biraz katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kesinlikle katılıyorum

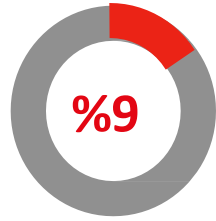

*%3 fikrim yok

S14. Size göre yolsuzluk yaşayan bir şirket için yolsuzluğun açığa çıktığı an itibariyle aşağıdaki ifadelerden hangisi daha uygundur?

«Daha önce yolsuzlukla anılmış üst düzey yöneticilere sahip bir şirkette çalışmayı maaşı iyi olması durumunda tercih edebilirim»

2015

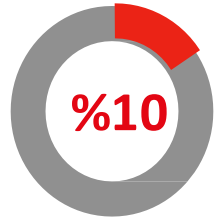

Baz:802

■ Hiç katılmıyorum ■ Katılmıyorum ■ Biraz katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kesinlikle katılıyorum

2016

Baz: 356

■ Hiç katılmıyorum ■ Katılmıyorum ■ Biraz katılıyorum ■ Katılıyorum ■ Kesinlikle katılıyorum

S14. Size göre yolsuzluk yaşayan bir şirket için yolsuzluğun açığa çıktığı an itibarıyla aşağıdaki ifadelerden hangisi daha uygundur?

Etik ve Uyum Yönetimi

Şirketlerde «etik ve uyum» değerlendirmesi

2015

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

Şirketimizin yazılı bir etik politikası vardır **89** **47**

Şirketimizde etik iletişim kanalları vardır. (şikayet ve bildiri hattı gibi) **81** **811**

Şirketimizde tüm çalışanlarımızın etik değerlere uygun bir davranış geliştirmesini sağlayacak eğitim ve yönlendirme programları vardır **72** **14** **15**

Şirketimizde etik ve (mevzuata) uyum ihlallerine verilecek ceza ve yaptırımlarla ilgili yazılı bir prosedür vardır **71** **10** **19**

Şirketimizde etik ve uyum konularından sorumlu yetkili bir kişi vardır **59** **12** **29**

Etik performans, personel değerlendirme kriterlerimiz arasında yer alır **54** **23** **23**

Şirketimizde bir etik raporlama sistemi vardır **45** **18** **36**

Şirketimizde etik performanstan sorumlu bir yönetim kurulu üyesi mevcuttur **43** **17** **41**

Baz:802

2016

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

Şirketimizin yazılı bir etik politikası vardır **89** **65**

Şirketimizde etik iletişim kanalları vardır. (şikayet ve bildiri hattı gibi) **88** **+7** **84**

Şirketimizde tüm çalışanlarımızın etik değerlere uygun bir davranış geliştirmesini sağlayacak eğitim ve yönlendirme programları vardır **77** **+5** **13** **10**

Şirketimizde etik ve (mevzuata) uyum ihlallerine verilecek ceza ve yaptırımlarla ilgili yazılı bir prosedür vardır **69** **13** **18**

Şirketimizde etik ve uyum konularından sorumlu yetkili bir kişi vardır **60** **8** **32**

Etik performans, personel değerlendirme kriterlerimiz arasında yer alır **62** **+8** **19** **19**

Şirketimizde bir etik raporlama sistemi vardır **49** **16** **35**

Şirketimizde etik performanstan sorumlu bir yönetim kurulu üyesi mevcuttur **46** **18** **37**

Baz:356

S5. Aşağıda yer alan konuların şirketinizde olup / olmadığını lütfen işaretleyebilir misiniz?

«Etik ve uyum» konularından sorumlu kişi var mı?

2015 Şirket Çalışanları Nezdinde

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

Şirket Yöneticileri Nezdinde

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

2016

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

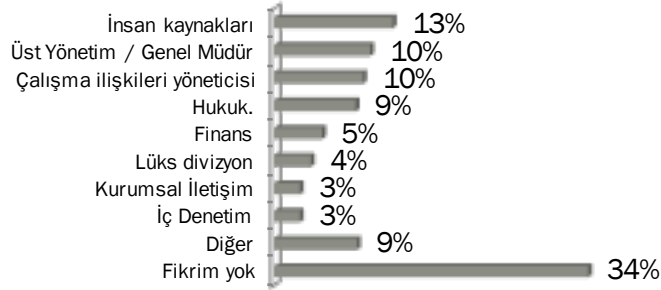
S5. Aşağıda yer alan konuların şirketinizde olup / olmadığını lütfen işaretleyebilir misiniz?

Etik ve uyum konularından sorumlu yetkili kişinin bu konu dışında farklı bir görevi var diyen yöneticiler

2015

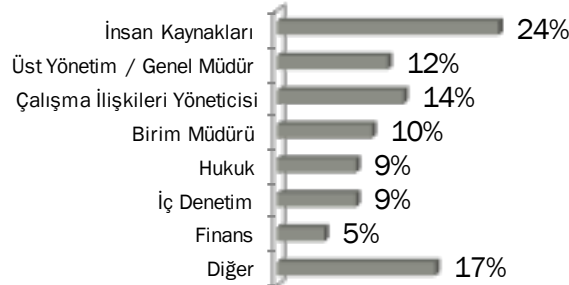
70%

Etik ve uyum yöneticilerinin görev aldığı birimler

2016

77%

Baz: 91

Baz: 58

S5a. Şirketinizde etik ve uyum konularından sorumlu yetkili kişinin bu konu dışında farklı bir görevi var mı?

S5b. Şirketinizde etik ve uyum konularından sorumlu yetkili kişinin bu konu dışında hangi departmanda görev aldığını belirtebilir misiniz?

Şirketinizin «yolsuzlukla mücadele programı» var mı?

2015 Şirket Çalışanları Nezdinde

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

Şirket Yöneticileri Nezdinde

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

2016

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

S5. Aşağıda yer alan konuların şirketinizde olup / olmadığını lütfen işaretleyebilir misiniz?

Şirketinizin «yolsuzlukla mücadele programı» var mı?

2016

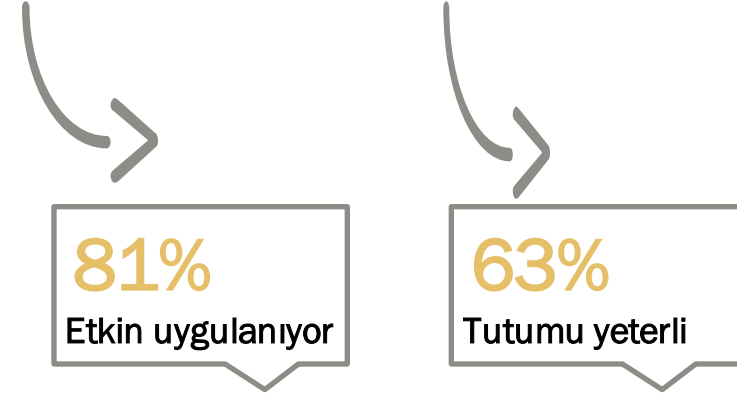
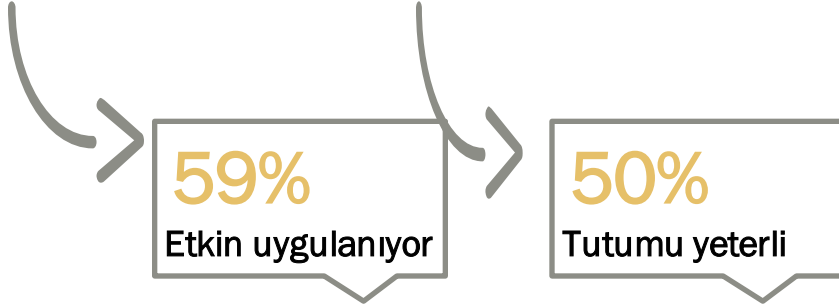
Şirket Çalışanları Nezdinde

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

Şirket Yöneticileri Nezdinde

■ Evet ■ Hayır ■ Fikri Yok

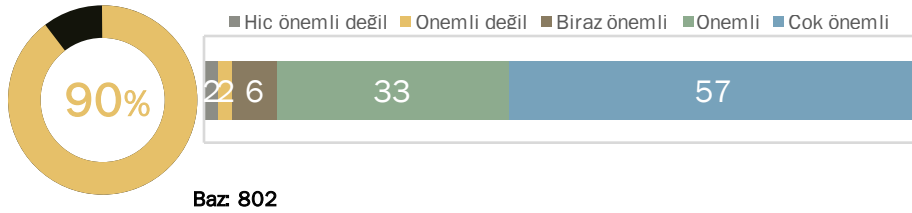
*2015 senesinde %83 etkin uyguluyor
%44 tutumu yeterli şekilde cevap vermiştir

S6. Şirketinizin yolsuzlukla mücadele programının etkinliğini nasıl değerlendirirsiniz?
S7. Şirketinizin yolsuzlukla mücadele karşısındaki tutumunu nasıl değerlendirirsiniz?

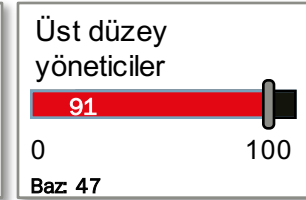
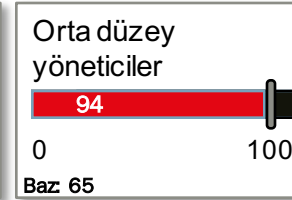
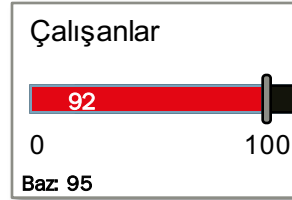
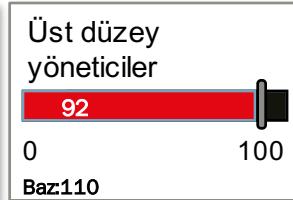
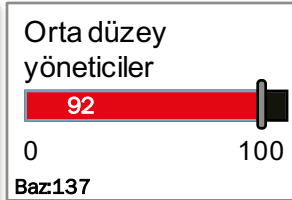
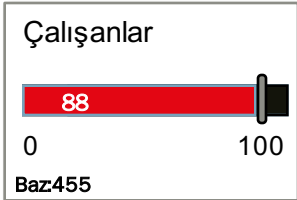
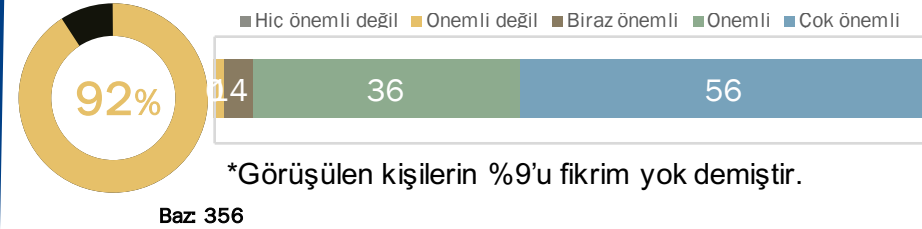
*2015 senesinde %89 etkin uyguluyor
%55 tutumu yeterli şekilde cevap vermiştir

Yolsuzlukla mücadelenin iş hedeflerine etkisi

2015

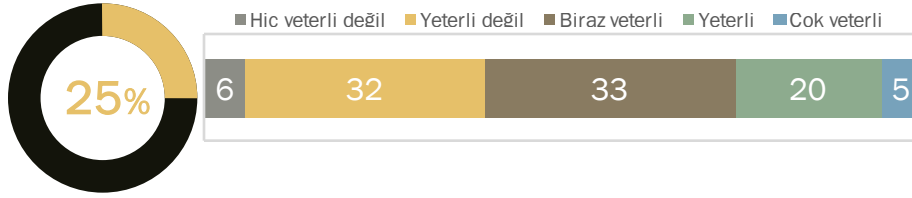
2016

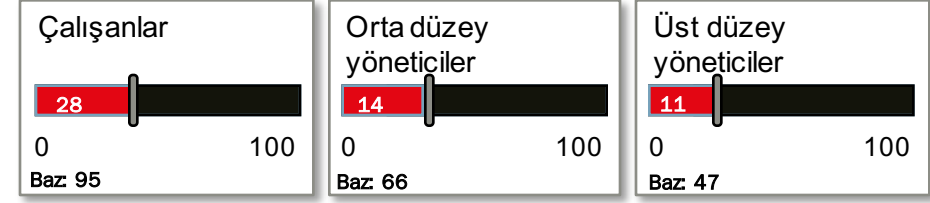
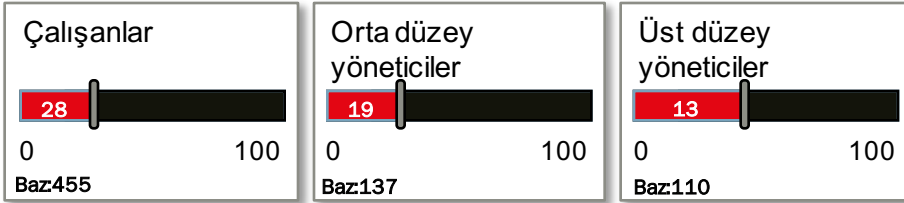
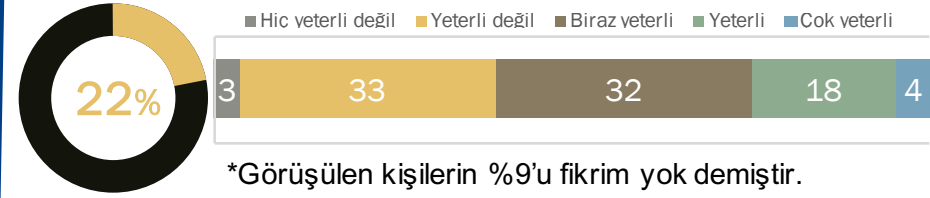
S17a. Size göre özel sektörün etik dışı davranış ve yolsuzlukla mücadele konusunda göstereceği hassasiyet ve çabaları, şirketlerin iş hedeflerine ulaşmasında ne derece önemli bir etkindir?

Yolsuzlukla mücadele konusunda gösterilen çaba

2015

2016

S17b. Size göre özel sektörün etik dışı davranış ve yolsuzlukla mücadele konusunda gösterdiği hassasiyet ve çabaları ne derece yeterlidir?

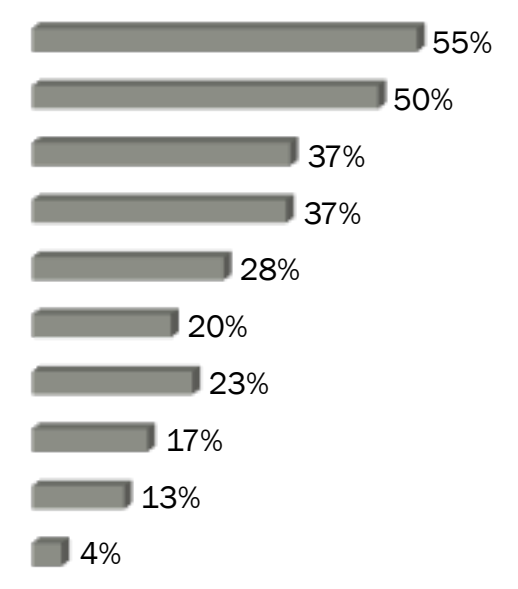
Yolsuzlukla mücadelede karşılaşılan engeller

2015

Baz 802

2016

Baz 356

S18. Size göre şirketlerin etik dışı davranış ve yolsuzlukla mücadele konusunda başarılı olmasını engelleyecek **en önemli 3 sebebi** nedir?

Teşekkürler